

Hög tid att satsa på kulturarvet!

Sveriges rika och i många avseenden välbevarade kulturarv är en viktig motor för besöksnäringen. Men kulturarvet har också stor potential att generera ytterligare tillväxt i form av arbetstillfällen och lokal utveckling av näringslivet. Nu måste statsanslaget till kulturmiljövård höjas från dagens oacceptabelt låga nivå.

En viktig del av Sveriges kulturarv är de många miljöer som förvaltas i privat regi och har status som byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen. Det är bostadshus, industriminnen, broar och andra miljöer med högt kulturhistoriskt värde från olika tidsepoker. I hela landet finns 2 193 sådana enskilda byggnadsminnen.

Förvaltningen av dessa miljöer är kostnadskrävande för ägaren som är skyldig enligt lag att bevara byggnadsminnet till eftervärlden. Det statliga anslaget för kulturmiljövård som fördelas genom länsstyrelserna har därför mycket stor betydelse.

Statsanslaget har dock kraftigt urlakats över tiden och är nere på en bottennivå som inte längre kan accepteras. Dagens 250 miljoner kronor per år har inte räknats upp på tio år. Beaktar man konsumentprisindex har anslaget minskat med 43 miljoner sedan år 2000.

Varje år tillkommer i genomsnitt 23 nya byggnadsminnen och anslaget har idag fler användningsområden än tidigare. Ursprungligen var stödet dimensionerat för att ge stöd till byggnader, landskapsvård och fornlämningar. Idag ska det även räcka till 33 kulturresevat, fyra världsarv, åtgärder för fysisk tillgänglighet för funktionshindrade och inventeringar. För alla dessa insatser har länen i genomsnitt bara drygt 10 miljoner kronor vardera att fördela, varav mycket är uppbundet i långsiktiga åtaganden för flera år framöver. Viktiga delar av vårt gemensamma kulturarv lämnas därmed utan stöd.

2013 antog riksdagen nya nationella mål för kulturmiljövården som förväntas leda till ytterligare behov av statligt stöd. Målet att en mångfald kulturmiljöer ska kunna bevaras, användas och utvecklas, bör till exempel innebära att även mer sentida miljöer ges skydd som byggnadsminnen.

Det är hög tid att politikerna inser att vi passerat gränsen för vad som är en acceptabel nivå för statsanslaget för kulturmiljövård. Länsstyrelserna måste få utökade resurser att bedriva ett aktivt kulturmiljöarbete, annars riskerar beslutet om nya nationella mål att bli ett slag i luften. EU:s nyligen antagna kulturarvsstrategi lägger också stor tonvikt på ytterligare satsningar, eftersom kulturarvet ses som en viktig faktor i arbetet med att stärka Europas dragningskraft som besöksmål.

Med ett ökat stöd förbättras möjligheterna till en säker och långsiktig förvaltning av en viktig del av vårt gemensamma kulturarv – till glädje för såväl lokalbefolkning som turister och näringsliv.

Jan Nordwall, generalsekreterare Sveriges Hembygdsförbund
Stephan Fickler, kanslichef Svenska Byggnadsvårdsföreningen
Carl von Essen, ordförande, svenska sektionen av Europa Nostra
Catherine von Arnold, Sveriges Jordägareförbund